

การสร้างสรรครายการโทรทัศน์ที่นำเสนอกิจกรรมเชิงสุนทรีย์: เพื่อส่งเสริมสุขภาวะสำหรับผู้สูงอายุ

กัญญา ธิดากุลมาศ
ประภัสสร จันทร์สถิตย์พร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงสร้างสรรค์ (Creative Research) และมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) กระบวนการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ที่นำเสนอกิจกรรมเชิงสุนทรีย์เพื่อส่งเสริมสุขภาวะสำหรับผู้สูงอายุ (2) ทักษะและความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่ได้ชมรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอกิจกรรมเชิงสุนทรีย์เพื่อส่งเสริมสุขภาวะสำหรับผู้สูงอายุ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณด้วยการสำรวจเพื่อให้ทราบถึงทักษะและความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่ได้ชมรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอกิจกรรมเชิงสุนทรีย์เพื่อส่งเสริมสุขภาวะสำหรับผู้สูงอายุ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ คือ 1) การสนทนากลุ่มในขั้นตอนก่อนและหลังผลิตรายการ และ 2) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ในขั้นตอนก่อนและหลังผลิตรายการ รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญด้านผู้สูงอายุในขั้นตอนหลังผลิตรายการ

ผลการวิจัยพบว่า การสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ที่นำเสนอกิจกรรมเชิงสุนทรีย์เพื่อส่งเสริมสุขภาวะสำหรับผู้สูงอายุประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนการผลิตรายการโทรทัศน์ (Pre-Production) ผลการสำรวจพบว่าผู้สูงอายุต้องการชมรายการโทรทัศน์ที่มีรูปแบบสาระบันเทิง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับสุขภาพและท่องเที่ยว 2) ขั้นตอนการผลิตรายการโทรทัศน์ (Production) ซึ่งผู้วิจัยต้องเน้นการถ่ายทำสถานที่ท่องเที่ยวที่ผู้สูงอายุสามารถเดินทางไปได้จริงและมีความเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

กัญญา ธิดากุลมาศ (นศ.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556) และ ประภัสสร จันทร์สถิตย์พร (นศ.ด., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554) ปัจจุบันดำรงตำแหน่งอาจารย์ประจำภาควิชาวิทยุและสื่อสารการแสด คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทความชิ้นนี้เป็นส่วนหนึ่งจากวิทยานิพนธ์เรื่อง “การสร้างสรรครายการโทรทัศน์ที่นำเสนอกิจกรรมเชิงสุนทรีย์ เพื่อส่งเสริมสุขภาวะสำหรับผู้สูงอายุ” ของ กัญญา ธิดากุลมาศ โดยมี อาจารย์ ดร. ประภัสสร เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งเป็นวิทยานิพนธ์ที่ได้รับการประเมินผล การสอบวิทยานิพนธ์ในระดับดีของสาขาวิชาการสื่อสารเชิงสุนทรีย์และบันเทิงคดี คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจาก “ทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์สำหรับนิสิต” ทุน 90 ปี บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผสมผสานกับการให้ความรู้ด้านสุขภาพกายและใจ และ 3) ขั้นตอนหลังการผลิตรายการโทรทัศน์ (Post-Production) และการประเมินผลรายการโทรทัศน์ (Production Evaluation) ซึ่งผู้วิจัยติดต่อและลงเสียงประกอบรายการ โดยเน้นความชัดเจนของคำบรรยาย ข้อความ และแผนที่เพื่อให้เหมาะสมสำหรับการรับชมรายการของผู้สูงอายุ จากนั้นจึงประเมินผลรายการโทรทัศน์ด้วยการสำรวจทัศนคติและความพึงพอใจต่อเนื้อหาและการผลิตรายการ ทั้งนี้ผลการประเมิน พบว่าการที่แก่รับเชิญให้คำแนะนำอย่างชัดเจนและละเอียด เป็นเนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับวัยของผู้ชม เพราะทำให้ผู้ชมติดตามเนื้อหาได้โดยง่าย นำไปสู่ความเข้าใจและอยากจะทำข้อมูลที่ได้ชมไปปฏิบัติตาม ขณะเดียวกัน การนำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถทำกิจกรรมได้หลากหลาย ทำให้ผู้ชมรู้สึกเพลิดเพลิน นอกจากนี้ การที่รายการนำเสนอรูปภาพที่ทำให้เห็นความสวยงามของบรรยากาศและสถานที่ รวมทั้งเน้นโทนสีสว่างสดใสเป็นมุมมองที่โดดเด่นแปลกตาสามารถดึงดูดใจผู้ชมได้

คำสำคัญ: การสร้างสรรค์ รายการโทรทัศน์ ผู้สูงอายุ กิจกรรมเชิงสุนทรีย์ สุขภาวะ

Abstract

The objectives of this creative research were (1) to create the television program offer aesthetic activities to promote well-being for the elderly, and (2) to study the elder's attitude and satisfaction towards television program offering aesthetic activities to promote well-being for the elderly. The study was conducted with quantitative method using questionnaire to collect the data and qualitative method using focus group and depth interview to interview the elderly and television producers.

It is found that the production process of a television program offering aesthetic activities to promote well-being for the elderly fell into three stages. Firstly, the pre-production stage showed that the elderly wanted to watch entertainment program which offered content in

healthy behavior and tourism. Secondly, the production process followed the findings from the earlier stage. The content therefore included the tourist attractions that are suitable for the elderly and easy to access, as well as the knowledge of physical and mental health. Finally, the post-production stage included the editing and dubbing which emphasis on the clarity of narration, text, and map for the elderly's viewing, as well as program evaluation. The evaluation result showed that the elderly who watched two pilot programs reported good attitude and high satisfaction towards the program. It is found that the elderly was inspired to take care of their physical and mental health from the interview guest who was able to give clear and detailed suggestions which were suitable and easily comprehensible for the audience. Meanwhile, the audience found that the presentation of tourist attractions where travelers could enjoy several activities enjoyable. Additionally, the use of camera angles that allowed viewers to see the beautiful atmosphere and venue, as well as the use of bright colors, created spectacular and unique perspectives, which attract the audience.

Keywords: creation, television program, the elderly, aesthetic activities, well-being

บทนำ

ปัจจุบัน นานาประเทศต่างให้ความสนใจต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากร เนื่องจากประสบสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ การมีจำนวนประชากรวัยเด็กที่มีแนวโน้มลดลง ในขณะที่ประชากรสูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น อาจกล่าวได้ว่าประชากรโลกกำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่ “สังคมผู้สูงอายุ” (Aging Society) สำนักงานสถิติแห่งชาติระบุว่า ตลอดช่วงเวลาสามทศวรรษที่ผ่านมา ประชากรผู้สูงอายุซึ่งมีอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไป มีจำนวนเพิ่มขึ้นทั้งขนาดและสัดส่วนต่อประชากรทั้งหมด

และคาดการณ์ว่าในปี พ.ศ. 2568 ประชากรโลกจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 15 ของสัดส่วนต่อประชากรทั้งหมด นอกจากนี้ ยังมีแนวโน้มที่สัดส่วนผู้สูงอายุนี้จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ที่สำคัญจำนวน 2 ใน 3 ของผู้สูงอายุนั้นอยู่ในประเทศที่กำลังพัฒนา โดยเฉพาะในทวีปเอเชีย (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2547) สำหรับประเทศไทยนั้นได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging society หรือ Aging society) ในปีพ.ศ. 2547-2548 โดยมีจำนวนประชากรสูงอายุ 60 ปีขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 10.2-10.4 ของประชากรไทยทั้งประเทศ และคาดว่าจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged society) ประมาณปีพ.ศ. 2567-2568 แต่บางการศึกษาคาดว่าอาจภายในปี พ.ศ. 2570 (สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ, 2550)

ผู้สูงอายุเป็นกลุ่มบุคคลที่มีคุณค่าต่อสังคม เพราะเป็นผู้ที่ได้สะสมความรู้และประสบการณ์มาอย่างยาวนาน และภูมิปัญญาเหล่านี้สามารถนำมาถ่ายทอดให้กับบุคคลในรุ่นหลังสืบต่อไปได้ ในทางความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว ผู้สูงอายุเป็นเสมือนที่ยึดเหนี่ยวให้กับสมาชิกในครอบครัว แต่ในปัจจุบันผู้คนในสังคมถูกบีบคั้นจากสภาพเศรษฐกิจ รวมถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมได้เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ไม่มีเวลาที่จะใส่ใจในความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัวมากนัก จึงทำให้ผู้สูงอายุต้องใช้ชีวิตอยู่เพียงลำพังและประสบความยากลำบากในการใช้ชีวิตและก่อให้เกิดความเหงาหรือว้าเหว อันเป็นส่วนหนึ่งของความเสี่ยงที่จะทำให้ผู้สูงอายุเสียชีวิตเร็วขึ้นได้ ในขณะเดียวกัน ผู้สูงอายุยังต้องเผชิญหน้ากับปัญหาในด้านสุขภาพที่มักทรุดโทรมลงตามวัย อีกทั้งยังประสบปัญหาการเข้าถึงสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลของรัฐ รวมไปถึงการประสบปัญหาด้านความมั่นคงทางการเงินเนื่องมาจากการที่ผู้สูงอายุถูกผลักดันให้ออกจากสนามการแข่งขันของตลาดแรงงาน จึงทำให้สังคมในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะมองผู้สูงอายุว่าเป็นภาระมากกว่าเป็นแหล่งภูมิปัญญาเหมือนดังในอดีต

อย่างไรก็ตาม หากประชากรผู้สูงอายุไทยสามารถพึ่งพาตนเองได้ดี และสามารถดำรงชีวิตด้วยตนเองได้อย่างมีคุณค่าแม้ว่าจะอยู่ในวัยสุดท้ายของช่วงชีวิตก็ตาม ผู้สูงอายุก็ยังคงจัดได้ว่าเป็นกลุ่มประชากรที่เป็นพลังสำคัญแทนที่จะเป็นภาระของครอบครัว ชุมชน และสังคมไทย

ทั้งนี้ การจะสามารถพึ่งพาตนเองได้ดี และดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าต้องมาจากการมีกำลังกายที่แข็งแรง และกำลังใจที่เข้มแข็ง (เจียรนัย ทรงชัยกุล, 2546)

ดังนั้น การส่งเสริมสุขภาพในผู้สูงอายุจะช่วยให้ผู้สูงอายุมีจิตใจที่เบิกบาน สร้างแรงบันดาลใจในการทำกิจกรรมต่างๆ จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องควบคู่ไปกับการใส่ใจปัญหาสุขภาพในผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นประเด็นที่ผู้สูงอายุและครอบครัวมักให้ความสนใจค่อนข้างสูง เนื่องจากเป็นรูปธรรมที่สังเกตเห็นได้ง่าย อย่างไรก็ตาม ในเรื่องของสุขภาพจิตนั้น แม้มีความซับซ้อนยากที่จะชี้วัดและมีความหมายในเชิงนามธรรม แต่กลับมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการส่งผลต่อการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

เมื่อพิจารณาข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในปีพ.ศ. 2551 พบว่ามีจำนวนผู้สูงอายุทั้งสิ้น 6,080,590 คน และมีผู้สูงอายุรับชมรายการโทรทัศน์ในวันธรรมดา (วันจันทร์-วันศุกร์) เป็นจำนวนสูงถึง 6,079,458 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 99.91 ของจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2551) ข้อมูลทางสถิติดังกล่าวสามารถเป็นเครื่องยืนยันได้ว่าสื่อโทรทัศน์นั้นมีความใกล้ชิดกับกลุ่มผู้สูงอายุอย่างมาก ดังนั้น จึงเป็นการคิดหากสื่อโทรทัศน์สามารถถูกนำไปใช้เพื่อช่วยส่งเสริมสุขภาพในกลุ่มผู้ชมที่สูงอายุ จากการสำรวจตารางการออกอากาศของสถานีโทรทัศน์ช่องฟรีทีวี (ช่อง 3, ช่อง 5, ช่อง 7, ช่อง 9, ช่อง NBT และช่อง Thai PBS) พบว่า รายการสำหรับกลุ่มผู้ชมที่สูงอายุยังมีจำนวนน้อย ทั้งที่การนำเสนอข้อมูลในรูปแบบรายการโทรทัศน์มีความเหมาะสมสำหรับกลุ่มผู้ชมที่สูงอายุ เพราะมีความสามารถในการนำเสนอสารได้หลากหลายประเด็น อีกทั้งมีความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้ชมที่สูงอายุได้ง่ายอีกด้วย

เนื่องด้วยเหตุผลข้างต้น งานวิจัยการสร้างสรรครายการโทรทัศน์ที่นำเสนอกิจกรรมเชิงสุนทรียะ ซึ่งหมายถึง กิจกรรมเพื่อการสร้างสรรคผลงานทางศิลปะ โดยเฉพาะผลงานที่มุ่งเน้นการสื่อสารเชิงสุนทรียะ เช่น กิจกรรมการวาดภาพ เล่นละคร ร้องเพลง เขียนบทกวี เป็นต้น เพื่อส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุนี้ จึงใช้สื่อ

โทรทัศน์เป็นช่องทางในการสื่อสารผลงานที่ได้สร้างสรรค์ เพื่อช่วยส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ โดยใช้แนวความคิด การสื่อสารเชิงสุนทรีย์ (Aesthetic Communication) ผู้วิจัยจะศึกษากระบวนการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ ที่นำเสนอกิจกรรมเชิงสุนทรีย์เพื่อส่งเสริมสุขภาพ สำหรับผู้สูงอายุ โดยเริ่มต้นจากการศึกษาและวิเคราะห์ ความต้องการของผู้สูงอายุในประเด็นต่างๆ อาทิ ประเด็น ทางด้านสุขภาพ จิตใจ และสังคม เป็นต้น เพื่อนำมาปรับ ใช้กับรูปแบบและเนื้อหาในรายการโทรทัศน์ที่มีความ เกี่ยวเนื่องกับการสื่อสารเชิงสุนทรีย์ (Aesthetic Communication) เพื่อส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ยกตัวอย่าง เช่น การสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่ทำงานในแวดวงศิลปะ ซึ่งเป็นกิจกรรมเชิงสุนทรีย์ประเภทหนึ่ง จะสะท้อน มุมมองการใช้ชีวิตในช่วงสูงวัยผ่านการทำงานศิลปะ รวมถึง บุคคลนั้นจะเป็นผู้แบ่งปันประสบการณ์และแนะแนวทาง ในการทำงานศิลปะอย่างเป็นรูปธรรมที่ส่งผลในเชิง บวกทั้งร่างกายและจิตใจให้กับผู้ชมรายการ เพื่อให้ ผู้ชมสามารถทำกิจกรรมเหล่านั้นได้ด้วยตนเอง เป็นต้น และจากนั้นจึงทำการประเมินผลทัศนคติ และความพึง พอใจของผู้สูงอายุที่ได้ชมรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอ กิจกรรมเชิงสุนทรีย์เพื่อส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้ สูงอายุในลำดับต่อไป

ปัญหานำวิจัย

1. กระบวนการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ที่นำเสนอ กิจกรรมเชิงสุนทรีย์เพื่อส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ เป็นอย่างไร
2. ทัศนคติ และความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่ได้ชม รายการโทรทัศน์ที่นำเสนอกิจกรรมเชิงสุนทรีย์เพื่อส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ ที่นำเสนอกิจกรรมเชิงสุนทรีย์เพื่อส่งเสริมสุขภาพ สำหรับผู้สูงอายุ
2. เพื่อศึกษาทัศนคติและความพึงพอใจของผู้สูงอายุ

ที่ได้ชมรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอกิจกรรมเชิงสุนทรีย์ เพื่อส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง“การสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ที่นำเสนอ กิจกรรมเชิงสุนทรีย์เพื่อส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้ สูงอายุ” เป็นวิจัยเชิงสร้างสรรค์ (Creative research) ซึ่งเน้นกระบวนการทดลองและสร้างสรรค์รายการ โทรทัศน์ที่นำเสนอกิจกรรมเชิงสุนทรีย์เพื่อส่งเสริม สุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ มีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ
2. แนวคิดสุขภาพ
3. แนวคิดการสื่อสารเชิงสุนทรีย์
4. แนวคิดเกี่ยวกับการผลิตรายการโทรทัศน์
5. ทฤษฎีผู้รับสารสื่อสารมวลชน
6. ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ

ผู้วิจัยนำทฤษฎีและแนวคิดมาใช้ในการขั้นตอนต่างๆ ของงานวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนก่อนการผลิตรายการโทรทัศน์ (pre - production) ใช้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุ และ แนวคิดสุขภาพเพื่อให้ทราบถึงความสำคัญและปัจจัย ที่ก่อให้เกิดสุขภาพ นอกจากนี้ ยังใช้แนวคิดการสื่อสาร เชิงสุนทรีย์เพื่อให้ทราบถึงประโยชน์ในการทำกิจกรรม เชิงสุนทรีย์ว่ามีส่วนช่วยให้เกิดสุขภาพสำหรับผู้สูง อายุได้อย่างไร และ ผู้วิจัยยังศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนกำหนดรูปแบบและเนื้อหารายการ
2. ขั้นตอนการผลิตรายการโทรทัศน์ (production) ใช้แนวคิด เกี่ยวกับการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อเป็นแนวทางในการ ผลิตรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอกิจกรรมเชิงสุนทรีย์เพื่อ ส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ
3. ขั้นตอนหลังการผลิตรายการโทรทัศน์ (post-production) และการประเมินผลการผลิตรายการโทรทัศน์ (Evaluation production) ใช้ทฤษฎีผู้รับสารสื่อสารมวลชนเพื่อให้ทราบ ถึงพฤติกรรมการเปิดรับสารของผู้รับสารทั้งในประเด็น

วัตถุประสงค์ที่ผู้รับสารต้องการได้รับจากสื่อ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังศึกษาองค์ประกอบในการคัดเลือกการรับสารและปัจจัยในการเปิดรับสารของผู้รับสารเพื่อนำมาวิเคราะห์ประเด็นการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ของผู้สูงอายุ

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังนำทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อเพื่อให้ทราบถึงการใช้สื่อของผู้บริโภค รูปแบบความพึงพอใจที่ได้รับจากการเปิดรับสื่อและเนื้อหาที่เลือกเปิดรับ รวมถึงลักษณะของความต้องการและแรงจูงใจที่เป็นตัวผลักดันให้เกิดพฤติกรรมบริโภคมาใช้ในการวางแผนรูปแบบรายการโทรทัศน์เพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุมากที่สุด รวมทั้งวัดทัศนคติและความพึงพอใจภายหลังจากกลุ่มเป้าหมายได้รับชมรายการโทรทัศน์ที่ได้สร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุผ่านกิจกรรมเชิงสุนทรียะแล้ว

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงสหวิทยาการ ด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ซึ่งใช้ทั้งระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการทำการสำรวจ (Survey) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และทำการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุ ในขั้นตอนก่อนและหลังผลิตรายการ ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กลุ่มผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ในขั้นตอนก่อนและหลังผลิตรายการ และใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้เชี่ยวชาญด้านผู้สูงอายุ ในขั้นตอนหลังผลิตรายการ กลุ่มตัวอย่างมาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งได้แก่ ชายและหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป เป็นชนชั้นกลางของสังคมที่อาศัยในจังหวัดกรุงเทพมหานคร และเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุสังกัดเขตในกรุงเทพมหานคร จำนวน 40 คน

ผลการวิจัย

ปัญหาวิจัยข้อที่ 1 กระบวนการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ที่นำเสนอกิจกรรมเชิงสุนทรียะเพื่อส่งเสริมสุขภาพ

สำหรับผู้สูงอายุเป็นอย่างไร

กระบวนการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ที่นำเสนอกิจกรรมเชิงสุนทรียะเพื่อส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุในงานวิจัยนี้มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การผลิตรายการโทรทัศน์ (Pre-Production)

จากการศึกษาวิจัยในขั้นตอนการผลิต (Pre-Production) พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ชอบรับชมโทรทัศน์และชมเป็นประจำทุกวัน จึงอาจกล่าวได้ว่าสื่อโทรทัศน์สามารถเข้าถึงผู้ชมในวัยสูงอายุได้เป็นอย่างดี แต่สำหรับจุดมุ่งหมายในการรับชมโทรทัศน์ของผู้ชมที่สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุเกินครึ่งหนึ่งรับชมโทรทัศน์เพื่อรับทราบข่าวสาร สามารถวิเคราะห์ได้ว่าผู้สูงอายุเกินครึ่งต้องการเป็นบุคคลที่ทันสมัย รับทราบข่าวสารอยู่เสมอ ผลการสำรวจยังพบว่า ผู้สูงอายุต้องการเนื้อหาด้านสุขภาพในรายการโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือท่องเที่ยว จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุพบว่า เนื้อหาด้านสุขภาพที่ต้องการต้องมีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ ถ้ามีตัวอย่างผู้สูงอายุที่ประสบความสำเร็จในการดูแลสุขภาพของตนเองก็จะทำให้เกิดความสนใจในเนื้อหามากยิ่งขึ้น

การสำรวจความต้องการรับชมเนื้อหาสุขภาพของผู้สูงอายุในรายการโทรทัศน์ ทำให้ผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลมาต่อยอดเป็นการผลิตรายการที่มีเนื้อหาในการดูแลทั้งสุขภาพกายและใจ ซึ่งหมายถึงการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพดี โดยนำแนวคิดการสื่อสารเชิงสุนทรียะ (Aesthetic Communication) ที่ใช้กิจกรรมเชิงสุนทรียะ ซึ่งหมายถึงกิจกรรมที่ใช้หรือได้แรงบันดาลใจจากองค์ประกอบทางศิลปะ อันส่งผลต่อประสบการณ์ทางด้านอารมณ์และความรู้สึกของผู้ทำกิจกรรม เช่น กิจกรรมการวาดภาพ เล่นละคร ร้องเพลง เขียนบทกวี ฯลฯ มานำเสนอในรายการผ่านการบอกเล่าของแขกรับเชิญเพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเกิดสุขภาวะในที่สุด และใช้เนื้อหาในการท่องเที่ยวเป็นการดึงดูดความสนใจเพื่อให้ผู้สูงวัยติดตามรายการ ผลการสำรวจรูปแบบการนำเสนอในรายการที่ผู้สูงอายุต้องการ พบว่า ผู้สูงอายุเพศชายและหญิงต้องการให้

รายการนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบที่มีพิธีกรนำเสนอเนื้อหาเป็นหลัก รองลงมาคือให้มีการสัมภาษณ์ในรายการ และรูปแบบเกมโชว์ ตามลำดับ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ออกแบบรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอกิจกรรมเชิงสุนทรียะเพื่อส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุเป็นรายการประเภทกึ่งสารคดีที่มีรูปแบบที่มีพิธีกรนำเสนอเนื้อหาเป็นหลัก

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กลุ่มผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลให้ความสำคัญกับการสื่อความหมายด้านเทคนิคเสียง ภาพ กราฟิก แสง และเสียง ที่ต้องมีความชัดเจนเป็นหลัก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงออกแบบรายการให้มีสีสันที่สดใสดึงดูดผู้ชม จังหวะของภาพและเสียงในรายการที่ใช้การถ่ายทอดเรื่องราว มีความเหมาะสมไม่รวดเร็วจนเกินไป ไม่ตัดภาพสลับไปมาเพื่อโชว์เทคนิค เพราะอาจทำให้ผู้ชมเกิดความสับสนได้

ขั้นที่ 2 การผลิตรายการโทรทัศน์ (Production)

สำหรับในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบรูปแบบและวิธีการนำเสนอของรายการโทรทัศน์ โดยนำเสนอความคิดหลักที่ว่า “สุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ ปรากฏได้ในศิลปะการใช้ชีวิต” ผู้วิจัยเน้นให้เห็นว่าการมีอายุที่เพิ่มมากขึ้นมีข้อดีไปไม่น้อยกว่าช่วงชีวิตอื่นๆ ดังนั้น รายการจึงต้องการสร้างแรงบันดาลใจในการทำกิจกรรมเชิงสุนทรียะให้กับผู้สูงอายุ เนื่องจากกิจกรรมเชิงสุนทรียะสามารถช่วยส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุได้ รายการจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุโดยผ่านกิจกรรมเชิงสุนทรียะ

ทั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกนำเสนอผ่านรูปแบบรายการประเภทกึ่งสารคดี ซึ่งหมายถึงรูปแบบรายการโทรทัศน์ที่มีผู้ดำเนินรายการทำหน้าที่เดินเรื่องพูดคุยกับผู้ชม มีการให้เสียงบรรยายและสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่อง และตั้งชื่อรายการว่า “รุ่นใหญ่ หัวใจศิลป์” มีพิธีกรเป็นผู้ดำเนินรายการ และสัมภาษณ์แขกรับเชิญ พร้อมทั้งนำเสนอในบรรยากาศที่เป็นกันเอง ในช่วงต้นของรายการมีการนำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อให้ผู้ชมรู้สึกผ่อนคลายและเพลิดเพลินไปกับกิจกรรมที่นำเสนอผ่านสถานที่ท่องเที่ยว มุมกล้องและสีสันที่ใช้ในการถ่ายทำจึงเน้นให้เกิด

ความสวยงามและให้ความรู้สึกที่สดชื่นแก่ผู้ชม สำหรับในช่วงการสัมภาษณ์แขกรับเชิญ เน้นการสัมภาษณ์ประเด็นมุมมองการใช้ชีวิตเมื่อเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ผู้สูงอายุ เช่น การดูแลสุขภาพ การนำกิจกรรมเชิงสุนทรียะ ซึ่งหมายถึงกิจกรรมที่ใช้หรือได้แรงบันดาลใจจากองค์ประกอบทางศิลปะ อันส่งผลต่อประสบการณ์ทางด้านอารมณ์และความรู้สึกของผู้ทำกิจกรรม เช่น กิจกรรมการวาดภาพ เล่นละคร ร้องเพลง เขียนบทกวี ฯลฯ มาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ทั้งทางสุขภาพกายและใจ การบอกเล่ามุมมองที่ดีของการเป็นผู้สูงอายุสู่ผู้ชม เป็นต้น

ผู้วิจัยกำหนดให้รายการ “รุ่นใหญ่ หัวใจศิลป์” ออกอากาศสัปดาห์ละ 1 วัน วันละ 30 นาที ในวันศุกร์ช่วง 10.00 น. - 10.30 น. เนื่องจากผู้สูงอายุนิยมรับชมโทรทัศน์ในวันธรรมดา และช่วงเวลา 10.00 น. เป็นช่วงเวลาที่ผู้สูงอายุชมรายการโทรทัศน์มากที่สุด ในเบื้องต้น ผู้วิจัยเขียนบทรายการทั้งหมด 12 ตอน เพื่อให้รายการสามารถออกอากาศได้เป็นระยะเวลา 3 เดือน เนื่องจากระยะเวลา 3 เดือนเป็นระยะเวลาที่พอจะเห็นผลการตอบรับของผู้ชมและสามารถนำผลการตอบรับของผู้ชมไปปรับปรุงรายการโทรทัศน์ในด้านต่างๆ ภายใต้งบประมาณของการออกอากาศจริงทางสถานีโทรทัศน์ จากนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกบทมาผลิตจริงจำนวน 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 มีแขกรับเชิญ คือ คุณภทราบดี มีชูชน ซึ่งในงานวิจัยจะเรียกชื่อตอนว่า “ครูเล็ก” และตอนที่ 2 มีแขกรับเชิญคือ คุณขวัญจิต ศรีประจันต์ ซึ่งในงานวิจัยจะเรียกชื่อตอนว่า “แม่ขวัญจิต” เนื่องจากบุคคลทั้งสองเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักในวงกว้างของสังคม ทั้งยังมีความยินดีร่วมเป็นส่วนหนึ่งของผลงานวิจัยในครั้งนี้

รายการแบ่งออกเป็น 2 ช่วง ช่วงละ 13-15 นาที โดยช่วงที่ 1 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แนะนำสถานที่ที่น่าสนใจสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ชมหลักของรายการเพื่อสร้างบรรยากาศเพลิดเพลินและดึงดูดความสนใจของผู้ชมด้วยสถานที่ที่น่าสนใจที่อยู่ใกล้กับที่อยู่อาศัยหรือที่ทำงานของแขกรับเชิญ ความยาว 7-8 นาที ส่วนตอนที่ 2 เป็นการแนะนำแขกรับเชิญที่เป็นศิลปินสูงวัย โดยนำเสนอประวัติและผลงานของ

แขกรับเชิญเพื่อให้ผู้ชมรายการทราบข้อมูลเบื้องต้นของแขกรับเชิญ ความยาว 6-7 นาที ซึ่งตอนที่ 2 นี้จะเป็นเกริ่นนำเพื่อเข้าสู่เนื้อหาในช่วงที่ 2 ต่อไป ทำให้ผู้ชมอยากติดตาม

ส่วนช่วงที่ 2 มีความยาว 15 นาที แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นการทำความรู้จักกับแขกรับเชิญจากคำบอกเล่าของแขกรับเชิญเอง ทั้งในด้านครอบครัวการทำงาน และมุมมองการใช้ชีวิต ความยาว 4-5 นาที ส่วนตอนที่ 2 นำเสนอให้ผู้ชมเห็นถึงข้อดีของการเป็นผู้สูงวัย เกิดแรงบันดาลใจในการทำกิจกรรมเชิงสุนทรีย์เนื่องจากเห็นถึงผลดีที่แขกรับเชิญได้รับจากการทำกิจกรรมเชิงสุนทรีย์ ความยาวตอนนี้คือ 8-10 นาที เมื่อพิจารณาด้านเนื้อหาจะพบว่ารายการให้น้ำหนักกับประเด็นการนำเสนอและการสัมภาษณ์แขกรับเชิญเพื่อสะท้อนมุมมองการดูแลสุขภาพกายและใจของแขกรับเชิญผ่านการทำกิจกรรมเชิงสุนทรีย์ รวมไปถึงการนำเสนอกิจกรรมเชิงสุนทรีย์ที่ผู้ชมสามารถทำตามได้

ขั้นตอนการถ่ายทำแบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ

1. ถ่ายทำภาพประกอบรายละเอียดปลีกย่อยจากการสัมภาษณ์

2. ถ่ายทำในช่วงการสัมภาษณ์แขกรับเชิญ ซึ่งเป็นการพูดคุยโดยเน้นประเด็นมุมมองความคิดเห็นของแขกรับเชิญในเรื่องการดูแลสุขภาพกายและใจ โดยใช้กิจกรรมเชิงสุนทรีย์ เช่น การอ่านบทกวี การร้องเพลง วาดรูปของแขกรับเชิญ รวมไปถึงการเสนอแนะวิธีการใช้กิจกรรมเชิงสุนทรีย์สำหรับผู้ชม และช่วงสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังให้ความสนใจในการสร้างบรรยากาศที่ทำให้ผู้ชมเกิดความใกล้ชิดกับแขกรับเชิญ โดยจัดมุมกล้องอย่างพิถีพิถันเพื่อสะท้อนเอกลักษณ์ของแขกรับเชิญแต่ละท่าน เช่น ในตอน “ครูเล็ก” นั้น ผู้วิจัยให้ผู้ดำเนินรายการสัมภาษณ์คุณภัทราวดีท่ามกลางบรรยากาศธรรมชาติที่ร่มรื่น ฉากหลังเป็นสถานที่สอนการแสดงของนักเรียนที่มีเอกลักษณ์อันโดดเด่น ส่วนในตอน “แม่ขวัญจิต” สถานที่สัมภาษณ์คือบ้านของแขกรับเชิญเอง เพราะนอกจากเป็นสถานที่อยู่อาศัยแล้วยังเป็นสถานที่ที่แม่ขวัญจิตใช้ฝึกสอนศิลปะพื้นบ้าน

ให้กับลูกศิษย์มาแล้วหลายต่อหลายรุ่น ทั้งยังมีการจัดแสงเพื่อให้เกิดความสวยงาม ทำให้ผู้ชมรู้สึกถึงบรรยากาศที่อบอุ่นและเป็นกันเอง ซึ่งสามารถสะท้อนบุคลิกของแขกรับเชิญได้เป็นอย่างดี

ขั้นที่ 3 หลังการผลิตรายการโทรทัศน์ (Post-Production)

การตัดต่อเป็นไปเพื่อการจัดลำดับการนำเสนอรายการตามบทรายการโทรทัศน์ที่ได้เขียนไว้และเพิ่มความน่าสนใจให้กับรายการ ทั้งนี้ในการดำเนินงานได้ทำควบคู่ไปกับการตรวจสอบรายการโทรทัศน์เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ทั้งในด้านเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอ ทั้งนี้ได้แบ่งการทำงานออกเป็น 2 ส่วนด้วยกันคือ 1) ด้านกราฟิก และ 2) ด้านตัดต่อ ซึ่งในแต่ละด้านมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ด้านกราฟิก ประกอบไปด้วย ไตเติลรายการ โลโก้รายการ กราฟิกแผนที่ ซึ่งแสดงถึงเอกลักษณ์ของรายการ สะท้อนความสร้างสรรค์ แต่ไม่หลุดกรอบแนวคิดของรายการ

2. ด้านตัดต่อ ประกอบด้วยการแบ่งช่วงของรายการการนำเสนอเนื้อหาเรื่องราวอย่างสั้นในแต่ละช่วง คนตรีประกอบในรายการ ทั้งหมดนี้เพื่อให้ดึงดูดใจให้ผู้ชมติดตามชมรายการจนจบ ทั้งยังบ่งบอกถึงสไตล์ของรายการ

ทั้งงานด้านกราฟิกและด้านตัดต่อมีส่วนช่วยให้ผู้ชมรู้สึกเพลิดเพลิน สนุกสนาน อยากรับชมรายการต่อไป ทั้งยังมีส่วนช่วยทำให้การอธิบายเนื้อหาให้ผู้ชมเกิดความเข้าใจในเนื้อหาที่ผู้ผลิตต้องการอธิบายมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

ปัญหานำวิจัยข้อที่ 2 ทักษะคิด และความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่ได้ชมรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอกิจกรรมเชิงสุนทรีย์เพื่อส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ เป็นอย่างไร

1. การสำรวจทัศนคติและความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่ได้ชมรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอกิจกรรมเชิงสุนทรีย์เพื่อส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ พบว่า ทักษะคิดในด้านความเหมาะสมต่อวัยของผู้ชม ความเหมาะสมของระยะเวลา ความรู้สึกเพลิดเพลินใจขณะรับชม

รายการ การเกิดกำลังใจในการดำเนินชีวิตเมื่อได้ชมรายการ การเห็นถึงข้อดีของการเป็นผู้สูงวัย การเกิดแรงบันดาลใจในการดูแลสุขภาพกายและใจ การอยากนำข้อมูลที่ได้จากรายการไปบอกต่อผู้อื่น การอยากทำกิจกรรมศิลปะที่รายการนำเสนอ และการอยากนำข้อมูลมาประยุกต์ในการใช้ดูแลสุขภาพกายและใจของตนเอง อยู่ในเกณฑ์ดีที่สุดทุกด้านทั้ง 2 ตอน ซึ่งหมายความว่า กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุมีทัศนคติต่อรายการในระดับดีหรือดีมากในทุกด้าน

ในตอน “ครูเล็ก” พบว่า ค่าเฉลี่ยของทัศนคติต่อรายการที่มากที่สุด 3 อันดับ คือ

1. ผู้สูงอายุเกิดแรงบันดาลใจในการดูแลสุขภาพกายและใจของตัวเองเมื่อได้ชมรายการ
 2. ผู้สูงอายุรู้สึกเพลิดเพลินใจขณะรับชมรายการ
 3. ผู้สูงอายุมีกำลังใจในการดำเนินชีวิตเมื่อได้ชมรายการ
- ทั้งนี้ ผู้สูงอายุมีแรงบันดาลใจในการดูแลสุขภาพกายและใจของตัวเองและมีกำลังใจในการดำเนินชีวิตเมื่อได้ชมรายการ เนื่องจากได้ฟังคำสัมภาษณ์ของแขกรับเชิญที่พูดถึงการดำเนินชีวิตในปัจจุบันของตนเองที่ยังคงสร้างประโยชน์ให้กับสังคม และมองเห็นคุณค่าในตัวเองเสมอ

นอกจากนี้ แขกรับเชิญยังให้คำแนะนำที่มาจากประสบการณ์ของตนเองกับผู้ชมอย่างละเอียด ทั้งเรื่องการดูแลสุขภาพกายและใจของตนเอง และ ผลการสำรวจพบว่า ผู้สูงอายุรู้สึกเพลิดเพลินใจขณะรับชมรายการช่วงท่องเที่ยว เพราะมีภาพบรรยากาศที่สวยงามและได้รับทราบกิจกรรมที่น่าสนใจในสถานที่ท่องเที่ยว

ส่วนในตอน “แม่ขวัญจิต” พบว่า ค่าเฉลี่ยของทัศนคติต่อรายการที่มากที่สุด 3 อันดับ คือ

1. ผู้สูงอายุรู้สึกเพลิดเพลินใจขณะรับชมรายการ
 2. ผู้สูงอายุมีกำลังใจในการดำเนินชีวิตเมื่อได้ชมรายการ
 3. ผู้สูงอายุเห็นข้อดีของการเป็นผู้สูงวัย
- ในตอนนี้ ผู้สูงอายุรู้สึกเพลิดเพลินใจขณะรับชมรายการมากที่สุด เนื่องจากช่วงการท่องเที่ยวได้แนะนำสถานที่ที่สามารถทำกิจกรรมได้หลากหลายมากกว่าในตอน “ครูเล็ก” อีกทั้งผู้ชมรู้สึกเพลิดเพลินไปกับกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุที่ผู้ดำเนินรายการแนะนำ สำหรับการที่ผู้สูงอายุ

มีกำลังใจในการดำเนินชีวิตเมื่อได้ชมรายการและเห็นถึงข้อดีของการเป็นผู้สูงวัย เนื่องจากผู้สูงอายุได้ฟังคำสัมภาษณ์ของแขกรับเชิญที่พูดถึงการดำเนินชีวิตในปัจจุบันของตนเองที่ยังคงสร้างประโยชน์ให้กับสังคม และมองเห็นคุณค่าในตัวเองเสมอ พร้อมทั้งยังให้คำแนะนำที่มาจากประสบการณ์ของตนเองกับผู้ชมอย่างละเอียดถึงเรื่องการดูแลสุขภาพกายและใจของตนเอง

2. ความพึงพอใจของกลุ่มผู้ชมจากที่ได้ชมรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอกิจกรรมเชิงสุนทรีย์เพื่อส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ พบว่าความพึงพอใจในด้านเนื้อหาในช่วงท่องเที่ยว ช่วงประวัติของแขกรับเชิญ ก่อนมีการสัมภาษณ์ เนื้อหาในช่วงการสัมภาษณ์ แขกรับเชิญการความเหมาะสมในการเลือกแขกรับเชิญ ด้านภาพ ด้านเสียง ด้านตัดต่อ ชื่อรายการ พิธีกร/ผู้ดำเนินรายการและภาพรวมของรายการที่ได้รับชม อยู่ในเกณฑ์ดีที่สุดทุกด้าน ทั้ง 2 ตอน ซึ่งหมายความว่า กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุมีความพึงพอใจต่อรายการในระดับดี หรือดีมากในทุกด้าน

ในตอน “ครูเล็ก” พบว่า ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่มากที่สุด 3 อันดับคือ

1. ความพึงพอใจต่อพิธีกร/ผู้ดำเนินรายการ
 2. ความพึงพอใจต่อเนื้อหาในช่วงการสัมภาษณ์แขกรับเชิญ และ
 3. ความพึงพอใจต่อเนื้อหาในช่วงท่องเที่ยว
- ส่วนในตอน “แม่ขวัญจิต” พบว่า ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่มากที่สุด 3 อันดับ คือ

1. ความพึงพอใจต่อพิธีกร/ผู้ดำเนินรายการ
2. ความพึงพอใจต่อเนื้อหาในช่วงท่องเที่ยว และ
3. ความพึงพอใจต่อภาพ

ผู้ชมกล่าวว่า มีความพึงพอใจต่อพิธีกร/ผู้ดำเนินรายการมากที่สุด เนื่องจากพิธีกรสามารถพูดภาษาไทยได้ชัดเจน มีความอ่อนน้อม เข้ากับแขกรับเชิญได้เป็นอย่างดี จึงรู้สึกพึงพอใจ ในขณะที่ตอน “ครูเล็ก” ผู้ชมมีความพึงพอใจเนื้อหาในช่วงการสัมภาษณ์แขกรับเชิญเนื่องจากแขกรับเชิญได้ให้คำแนะนำอย่างละเอียดเป็นเหตุเป็นผล ทำให้มีความน่าเชื่อถือ อีกทั้งผู้ชม

รู้สึกว่าการรับเชิญสามารถให้คำแนะนำและกำลังใจกับผู้สูงวัยได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ผู้ชมได้ให้ความคิดเห็นในช่วงสัมภาษณ์การรับเชิญของตอน “ครูเล็ก” คุณภัทราวดี พูดถึงปัญหาที่ผู้ชมได้ประสบอย่างตรงใจและได้ให้คำแนะนำที่ดีมากกว่าในตอน “แม่ขวัญจิต” ส่วนความพึงพอใจต่อเนื้อหาช่วงท่องเที่ยว ผู้ชมในตอน “ครูเล็ก” ให้เหตุผลว่า ชื่นชอบเพราะรู้สึกเพลิดเพลินในกิจกรรมต่างๆ ที่พิธีกร/ผู้ดำเนินรายการได้ทำและมีเนื้อหาสาระที่ดี ทั้งยังเป็นสถานที่ที่ผู้ชมสามารถเดินทางไปได้ด้วยตนเอง ส่วนในตอน “แม่ขวัญจิต” ผู้ชมให้เหตุผลว่าพึงพอใจเนื่องจากรายการนำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวที่หลากหลายและหลายที่ยังไม่ได้เป็นรู้จัก อีกทั้งมีกิจกรรมที่หลากหลายตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ขณะเดียวกันผู้ชมมีความพึงพอใจต่อภาพในตอน “แม่ขวัญจิต” เพราะภาพสถานที่ต่างๆ มีความสวยงาม สีสันสดใส น่ามอง และมีคุณภาพที่หลากหลาย

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นการอภิปรายผลออกเป็น 2 ประเด็นเพื่อตอบปัญหาคำถามวิจัยแต่ละข้อ ดังต่อไปนี้

1. กระบวนการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ที่นำเสนอกิจกรรมเชิงสุนทรียะเพื่อส่งเสริมสุขภาวะสำหรับเพื่อเพื่ออายุส่งเสริมสุขภาวะสำหรับผู้สูงอายุ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1.1 ขั้นตอนการผลิตรายการโทรทัศน์ (Pre-Production)

การสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์มีหลักการในการพิจารณาและข้อควรคำนึง ดังต่อไปนี้ 1. กลุ่มเป้าหมาย 2. แก่นในการนำเสนอ 3. วิธีการนำเสนอ (วัชร เวววุฒินันท์, 2548) ซึ่งจากการดำเนินงานการวิจัย ผู้วิจัยได้ยึดแนวทาง 3 ประการข้างต้นมาใช้ประกอบการดำเนินการอยู่เสมอ โดยก่อนออกแบบการวิจัย ผู้วิจัยทำการศึกษากลุ่มเป้าหมาย ซึ่งคือผู้สูงอายุ ถึงความต้องการและพฤติกรรมในการรับชมรายการโทรทัศน์เพื่อนำมาใช้ออกแบบรูปแบบและวิธีการนำเสนอในรายการโทรทัศน์อย่างไรก็ตามเนื่องจากรายการที่ต้องผลิตนั้นเน้นการนำเสนอกิจกรรมเชิงสุนทรียะเพื่อส่งเสริมสุขภาวะสำหรับผู้สูงอายุ ดังนั้น

รูปแบบและวิธีการนำเสนอจึงต้องใช้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุและแนวคิดเรื่องสุขภาวะควบคู่ไปด้วยผ่านการรับเชิญที่นำเสนอข้อดีของการก้าวเข้าสู่ผู้สูงอายุ การปฏิบัติตัวในการดูแลสุขภาพของตนเอง การใช้กิจกรรมเชิงสุนทรียะในการดูแลทั้งสุขภาพกายและใจซึ่งนำไปสู่การมีสุขภาวะที่ดีในที่สุด

ในการเลือกการรับเชิญ ผู้วิจัยได้ใช้หลักการของ Simonson (1999 อ้างถึงใน พรพิสุทธิ ศรีธรรานนท์, 2552) ที่ได้เสนอหลักเกณฑ์ในการพิจารณาบุคคลเพื่อนำมาเสนอในรายการโทรทัศน์ไว้ดังนี้

- (1) ความแปลกมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว (singularity)
- (2) ความพิเศษ (specialness)
- (3) ความน่าเชื่อถือ (credibility) และ
- (4) ความเป็นที่นิยม (popularity)

การรับเชิญในรายการทั้งสองตอนได้แก่ คุณภัทราวดี มีชูชน และคุณขวัญจิต ศรีประจันต์ มีคุณสมบัติดังที่ได้กล่าวไว้อย่างชัดเจน กล่าวคือ เป็นบุคคลที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวทั้งในเรื่องที่เห็นได้ชัดอย่างบุคลิกภาพ และมีการดำเนินชีวิตที่มีเอกลักษณ์ความสามารถของทั้งสองนั้นก็ได้รับการยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีความน่าเชื่อถือในเรื่องที่บอกเล่าให้กับผู้ชมเพราะเป็นบุคคลวัยเดียวกัน นอกจากนี้ บุคคลทั้งสองท่านยังเป็นบุคคลที่ได้รับความนิยมอย่างไม่เสื่อมคลายในแวดวงศิลปะการแสดงไทยอีกด้วย

ผู้วิจัยพบว่า การศึกษาประวัติผลงาน และการทำงานในปัจจุบันของการรับเชิญมีความสำคัญยิ่งในการทำรายการโทรทัศน์เพราะหากการรับเชิญและบทสัมภาษณ์ไม่เป็นไปตามแนวคิดและวัตถุประสงค์ของรายการก็อาจทำให้ผู้ชมรู้สึกสับสนในสิ่งที่รายการต้องการนำเสนอก็เป็นได้ นอกจากนี้ การเลือกใช้ภาษาให้เหมาะสมกับผู้ชมก็มีส่วนสำคัญ โดยเฉพาะรายการสำหรับผู้สูงอายุเนื่องจากผู้ชมที่สูงอายุให้ความใส่ใจต่อการใช้ภาษาในรายการอย่างมาก ดังนั้น ผลการสำรวจจึงพบว่า ผู้ชมชื่นชมการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้องและชัดเจน แต่ขณะเดียวกันก็แสดงความเป็นห่วงถึงการใช้ภาษาไทยที่ผิดเพี้ยนไป

ในปัจจุบัน

1.2 ขั้นตอนการผลิตรายการโทรทัศน์ (Production) การดำเนินการในขั้นนี้เป็นการถ่ายทำรายการ ทั้งการบันทึกภาพประกอบ การบรรยายในรายการ การบันทึกบทสัมภาษณ์ของทั้งแขกรับเชิญและบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับเนื้อหาในรายการ และการบันทึกภาพสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งทั้งหมดนี้ได้อยู่ภายใต้วัตถุประสงค์ของรายการที่ต้องการนำเสนอกิจกรรมเชิงสุนทรียะเพื่อส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญกับช่วงการสัมภาษณ์แขกรับเชิญ เพราะเป็นการเชื่อมโยงให้ผู้ชมสนใจกิจกรรมเชิงสุนทรียะและอยากจะทำตามเพื่อส่งเสริมสุขภาพ

ผู้วิจัยพบว่า การวางแผนการถ่ายทำรายการโทรทัศน์ที่ดีขึ้นก่อนการผลิตสามารถส่งผลให้การดำเนินการถ่ายทำเป็นไปอย่างราบรื่นและทำให้ได้ผลงานบรรลุวัตถุประสงค์ รวมถึงสามารถแก้ปัญหาที่คาดเดาว่าอาจเกิดขึ้นได้อีกด้วย เช่น ปัญหาเรื่องเวลาในการถ่ายทำที่จำกัด โดยเฉพาะการถ่ายทำในสถานที่ที่ต้องใช้เวลาในการเดินทาง หากมีการวางแผนล่วงหน้าโดยเดินทางไปยังสถานที่จริงก่อนการถ่ายทำและออกแบบตารางเวลาการทำงานอย่างชัดเจน ก็จะสามารถทำให้การถ่ายทำดำเนินเป็นไปอย่างไม่มีติดขัดมากนัก นอกจากนี้ การตรวจความพร้อมของอุปกรณ์อย่างละเอียดก่อนการถ่ายทำรายการโทรทัศน์ก็เป็นสิ่งสำคัญที่ไม่ควรมองข้าม

1.3 ขั้นหลังการผลิตรายการโทรทัศน์ (Post-Production) และการประเมินผลการผลิตรายการโทรทัศน์ (Evaluation of Production)

การวิจัยเพื่อสร้างสรรครายการโทรทัศน์เชิงสุนทรียะเพื่อสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุนี้ใช้แนวคิดพฤติกรรม的开ปรับสารของผู้รับสารเป็นกรอบคิดในงานวิจัย ทั้งการศึกษาวัตถุประสงค์ในการรับสื่อของผู้รับสาร องค์ประกอบในการคัดเลือกการรับสาร และปัจจัยในการเปิดรับสารของผู้รับสาร โดยในงานวิจัยนี้ได้ให้ความสนใจในการศึกษาการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ของผู้สูงอายุ ซึ่งได้กำหนดลักษณะทางประชากร (Demographic Characteristics) ได้แก่ อายุ เพศ การศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการรับชมรายการโทรทัศน์

ที่ได้สร้างสรรค์เพื่อกำหนดแนวคิด วัตถุประสงค์ รูปแบบ ตลอดจนเนื้อหาของรายการโทรทัศน์ที่สร้างสรรค์จะมีความสอดคล้องและเหมาะสมสำหรับกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้น ในขั้นหลังการผลิตรายการโทรทัศน์ (Post-Production) ผู้วิจัยจึงต้องประเมินทั้งเนื้อหาของรายการ ทักษะและความพึงพอใจของผู้ชมหลังชมรายการว่าเป็นไปตามหลักการแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้รับสารที่ใช้หรือไม่ ดังที่จะอภิปรายในรายละเอียดในข้อต่อไป

2. ทักษะ และความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่ได้ชมรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอกิจกรรมเชิงสุนทรียะเพื่อส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

2.1 ทักษะของผู้สูงอายุที่ได้ชมรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอกิจกรรมเชิงสุนทรียะเพื่อส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ

ผลการสำรวจพบว่า ทักษะของผู้ชมที่มีต่อรายการโทรทัศน์ “รุ่นใหญ่ หัวใจศิลป์” ทั้ง 2 ตอนอยู่ในเกณฑ์ดีที่สุด โดยข้อนำสังเกต 4 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ค่าเฉลี่ยของทัศนคติด้านความเหมาะสมของเนื้อหาของรายการต่อช่วงวัยของผู้ชมในตอน “ครูเล็ก” และตอน “แม่ขวัญจิต” มีความแตกต่างกันมากกว่าค่าเฉลี่ยทัศนคติในด้านอื่นๆ โดยในตอน “ครูเล็ก” มีค่าเฉลี่ยด้านทัศนคติมากกว่าตอน “แม่ขวัญจิต” นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่า ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อด้านเนื้อหาในช่วงสัมภาษณ์แขกรับเชิญตอน “ครูเล็ก” และตอน “แม่ขวัญจิต” มีความแตกต่างกันมากกว่าค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในด้านอื่นๆ เช่นเดียวกัน ดังนั้นอาจเป็นไปได้ว่าเนื้อหาในช่วงสัมภาษณ์แขกรับเชิญอาจมีผลต่อทัศนคติด้านความเหมาะสมของเนื้อหาของรายการต่อช่วงวัยของผู้ชม นอกจากนี้ ผู้ชมได้แสดงความเห็นว่า คุณภัทราวดีซึ่งเป็นแขกรับเชิญในช่วงสัมภาษณ์ ตอน “ครูเล็ก” ได้ให้คำแนะนำเรื่องกิจกรรมเชิงสุนทรียะที่ผู้ชมสามารถนำไปทำตามได้ชัดเจนมากกว่าตอน “แม่ขวัญจิต” ยกตัวอย่างเช่น

“นั่งร้องเพลง นั่งตรงไหนก็ร้องได้ เพลงที่เราเคยร้องเนี่ย ไทยเดิมยิ่งดีมาก เอ็นยาวไป มันทำให้ปอดเราหายใจ พอปอดเราใหญ่ขึ้น มันสูบลมเลือดได้ดีขึ้น หน้าตาก็แจ่มใส แล้วก็คนอื่นได้ฟังก็ชื่นบาน แล้วร้องทุกวัน

เราก็เก่งขึ้น...”

ແຂກຮັບເຮົາຍັງພູດ້ວຍວ່າເມື່ອທຳກິດຈະກຳດັ່ງກ່າວ ແລ້ວສ່ວນຜົນກັບຕົນເອງຢ່າງໃດ ຫາກຜູ້ຮັບໄມ້ຄຸ້ນກິດຈະກຳ ດັ່ງກ່າວ ແຂກຮັບເຮົາກໍ່ແນະນຳກິດຈະກຳອື່ນໆ ທີ່ສາມາດທຳໄດ້ ແລະໃຫ້ຜົນທີ່ໄດ້ເຊື່ອກັນອີກດ້ວຍ ດັ່ງນັ້ນ ຜູ້ຮັບສູງອາຍຸຈຶ່ງເກີດ ແຮງບັນດາລາຍອາດທີ່ຈະທຳຕາມ ນອກຈາກນີ້ ຜູ້ທີ່ທຳກິດຈະກຳ ດັ່ງກ່າວຢູ່ແລ້ວກໍ່ເກີດກຳລັງໃຈໃນການທຳຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ໃຫ້ຄຳແນະນຳທີ່ຈັດເຊນ ໂດຍເພາະເມື່ອແຂກຮັບເຮົາ ໄດ້ທຳກິດຈະກຳນັ້ນຈິງ ຍັງເປັນການສົ່ງເສີມໃຫ້ຄຳພູດ້ວຍ ແຂກຮັບເຮົາມີຄວາມນຳເຊື່ອຊື່ອ ແລະສາມາດສົ່ງເສີມກັບຜູ້ສູງອາຍຸ ທີ່ຮັບໝາຍການໂທຣັດທີ່ນຳເສນອາດກິດຈະກຳເຊິ່ງສູງອາຍຸ ໄດ້ເປັນຢ່າງຈິງເປັນການສົ່ງເສີມສຸຂະພາບໃນຜູ້ສູງອາຍຸ ໄດ້ໃນທີ່ສຸດ

2. ຄຳເຄື່ອນຍ້າຍຂອງທຳນະຄະດີດ້ານການເກີດແຮງບັນດາລາຍໃນການຄຸ້ມຄຸ້ມສຸຂະພາບກາຍແລະໃຈຂອງຕົວຜູ້ຮັບເຮົາໃນຕອນ “ຄູ່ເຮົາ” ແລະຕອນ “ແມ່ຂ້າງເຮົາ” ມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນ ໂດຍໃນຕອນ “ຄູ່ເຮົາ” ທຳໃຫ້ຜູ້ຮັບເຮົາເກີດແຮງບັນດາລາຍມາກວ່າ ຕອນ “ແມ່ຂ້າງເຮົາ” ຜູ້ວິຈານພົບວ່າ ຫາກແຂກຮັບເຮົາເປັນ ບຸກຄົນທີ່ມີສ່ວນເຊື່ອຊື່ອໃນວັດຖຸດຳເນີນກິດຈະກຳກັບຜູ້ຮັບ ກໍ່ຈະມີອິດທິພົນ ໃນການສ້າງແຮງບັນດາລາຍໃຫ້ກັບຜູ້ຮັບໄດ້ເປັນຢ່າງດີ ທັງນີ້ ເກີດແຮງບັນດາລາຍໃນການຄຸ້ມຄຸ້ມສຸຂະພາບກາຍແລະໃຈຈະ ເກີດຈາກການຟັງຄຳສັ່ງສັງເກດຂອງແຂກຮັບເຮົາ ດັ່ງນັ້ນ ການ ສັ່ງສັ່ງແຂກຮັບເຮົາຈຶ່ງຕ້ອງຄຳນຶງຄວາມຈັດເຊນໃນການອົບຮົມ ເນື້ອຫາ ເພື່ອທີ່ຈະເນັ້ນຢ່າງສຳຄັນໃນເລື່ອງທີ່ຈະສ້າງແຮງ ບັນດາລາຍ

3. ຄຳເຄື່ອນຍ້າຍຂອງທຳນະຄະດີຂອງຜູ້ຮັບເຮົາເລື່ອງການມີກຳລັງໃຈໃນ ການດຳເນີນຊີວິດ ແລະການເຫັນເຖິງຂໍ້ດີຂອງການເປັນຜູ້ສູງອາຍຸ ມີຄ່າເທົ່າກັນທັງໃນຕອນ “ຄູ່ເຮົາ” ແລະຕອນ “ແມ່ຂ້າງເຮົາ” ດັ່ງນັ້ນ ຜູ້ວິຈານຈຶ່ງສຸບວ່າ “ໝາຍການຮຸ່ນໃຫຍ່ ພັດທະນາ” ທັງ ສອງຕອນສາມາດທຳໃຫ້ຜູ້ຮັບເຮົາມີກຳລັງໃຈໃນການດຳເນີນຊີວິດ ແລະເຫັນເຖິງຂໍ້ດີຂອງການເປັນຜູ້ສູງອາຍຸ ເມື່ອໄດ້ຮັບໝາຍການ ທັງນີ້ ຜູ້ຮັບເຮົາສາມາດສ້າງຄຳລັງໃຈໃນການດຳເນີນຊີວິດ ແລະທຳໃຫ້ຜູ້ຮັບ ເຫັນເຖິງຂໍ້ດີຂອງການເປັນຜູ້ສູງອາຍຸ ເມື່ອຜູ້ຮັບສູງອາຍຸໄດ້ຮັບໝາຍການ “ຮຸ່ນໃຫຍ່ ພັດທະນາ” ວ່າເກີດຈາກການເຫັນຕົວຢ່າງຈາກແຂກ ຮັບເຮົາ ແລະການນຳເສນອາດຂອງໝາຍການໃນຊ່ວງອື່ນທີ່ຜ່ານ

ເສີມໃຫ້ຜູ້ຮັບເຮົາເກີດຄວາມຮູ້ສຶກໃນທາງບວກຕໍ່ຕົນເອງ

4. ແມ່ຄຳເຄື່ອນຍ້າຍຂອງທຳນະຄະດີດ້ານການທຳກິດຈະກຳ ເຊິ່ງສູງອາຍຸຂອງຜູ້ຮັບເຮົາຢູ່ໃນລຳດັບຕ່ຳກວ່າຄຳເຄື່ອນຍ້າຍອື່ນໆ ແຕ່ຜູ້ຮັບເຮົາກໍ່ຍັງມີຄວາມຮູ້ສຶກຕໍ່ການທຳກິດຈະກຳເຊິ່ງສູງອາຍຸ ໃນທາງບວກ ແລະສາມາດນຳກິດຈະກຳເຊິ່ງສູງອາຍຸທີ່ແຂກ ຮັບເຮົາໄປປັບໃຊ້ຕາມຄວາມຄຸ້ນ ຫາກເມື່ອຕົນເອງມີໂອກາດ ຂະໜານດຳເນີນ ຜູ້ຮັບເຮົາສາມາດສ້າງຄຳລັງໃຈ ກິດຈະກຳເຊິ່ງ ສູງອາຍຸມີປະໂຫຍດຕໍ່ຜູ້ສູງອາຍຸແລະສາມາດສ້າງເສີມ ສຸຂະພາບໃນຜູ້ສູງອາຍຸໄດ້ ດັ່ງນັ້ນ ຫາກມີການຜິດພາດການ “ຮຸ່ນໃຫຍ່ ພັດທະນາ” ໃນຕອນຕໍ່ໄປ ອາດເພີ່ມກິດຈະກຳ ເຊິ່ງສູງອາຍຸທີ່ຫຼາກຫຼາຍເພື່ອໃຫ້ເປັນທາງເລືອກໃຫ້ກັບ ຜູ້ສູງອາຍຸທີ່ມີຄວາມຄຸ້ນແຕກຕ່າງກັນອອກໄປ

2.2 ຄວາມພຶ້ນພູໃຈຂອງຜູ້ສູງອາຍຸທີ່ໄດ້ຮັບໝາຍການໂທຣັດ ທີ່ນຳເສນອາດກິດຈະກຳເຊິ່ງສູງອາຍຸເພື່ອສົ່ງເສີມສຸຂະພາບສຳລັບ ຜູ້ສູງອາຍຸ

ເມື່ອພິຈາລະນາຜົນສຳລັບຄວາມພຶ້ນພູໃຈຂອງຜູ້ຮັບເຮົາຕໍ່ ໝາຍການ “ຮຸ່ນໃຫຍ່ ພັດທະນາ” ໃນດ້ານຕ່າງໆ ທັງຈາກ ແບບສອບຖາມທີ່ໃຫ້ຜູ້ຮັບເຮົາຕອບ ການສາມາດຢ່າງໃດ ເປັນທາງການ ແລະການສັງເກດເຫັນຈາກຜູ້ຮັບເຮົາສາມາດ ສ້າງໝາຍການໂທຣັດຈຳນວນ 3 ທ່ານ ຜູ້ວິຈານພົບຂໍ້ສັງເກດ 4 ປະເພດ ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້

1. ຄວາມພຶ້ນພູໃຈໃນດ້ານຄຳເຄື່ອນຍ້າຍ ແລະການຕັດຕໍ່ ຄວາມພຶ້ນພູໃຈໃນດ້ານຄຳເຄື່ອນຍ້າຍພົບວ່າຄຳເຄື່ອນຍ້າຍພຶ້ນພູໃຈ ໃນຕອນ “ຄູ່ເຮົາ” ມີຄວາມແຕກຕ່າງກັບຕອນ “ແມ່ຂ້າງເຮົາ” ມາກວ່າຄວາມພຶ້ນພູໃຈໃນດ້ານອື່ນໆ ໂດຍທີ່ຄຳເຄື່ອນຍ້າຍ ພຶ້ນພູໃຈໃນຕອນ “ຄູ່ເຮົາ” ນ້ອຍກວ່າຕອນ “ແມ່ຂ້າງເຮົາ” ໂດຍຜູ້ຮັບເຮົາສາມາດເຫັນວ່າ ໝາຍການຄວບຄຸມປັບປຸງເລື່ອງເຊິ່ງ ໃຫ້ຮັບຟັງໄດ້ຈັດເຊນຍັງຈຶ່ງ

ຜູ້ວິຈານພົບວ່າບັນຫາດ້ານຄຳເຄື່ອນຍ້າຍໃນຕອນ “ຄູ່ເຮົາ” ເປັນເພາະ ອຸປະກອນບັນທຶກສຽງຈັດເຊນ ຈຶ່ງບໍ່ໄດ້ຮັບການປັບປຸງ ແກ້ໄຂເມື່ອມີການຖ່າຍທຳຕອນ “ແມ່ຂ້າງເຮົາ” ນອກຈາກນີ້ໃນຊ່ວງ ການແກ້ໄຂການຮັບໝາຍການຕອນ “ຄູ່ເຮົາ” ຄຸ້ມຄວບຢ່າງ ຈຶ່ງເປັນຄຸ້ມຄວບທີ່ໄດ້ຮັບສະໜັບສະໜູນຍັງຈຶ່ງຫາຍແລະພູດ້ວຍ ກັນຢູ່ ຈຶ່ງອາດທຳໃຫ້ໄດ້ຍິນສຽງໝາຍການຈັດເຊນ ດັ່ງນັ້ນ ເມື່ອມີການແກ້ໄຂບັນຫາອຸປະກອນບັນທຶກສຽງແລະຄຸ້ມຄວບຢ່າງ ສາມາດຮັບໝາຍຕອນ “ແມ່ຂ້າງເຮົາ” ເຕັມທີ່ແລ້ວ ຈຶ່ງມີຄວາມພຶ້ນ

พอใจด้านเสียงมากขึ้น

ความพึงพอใจในด้านภาพ พบว่า ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้ชมในด้านภาพในรายการตอน “ครูเล็ก” มีมากกว่าตอน “แม่ขวัญจิต” เพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยผู้ชมได้ให้เหตุผลไปในแนวทางเดียวกันคือ ภาพในรายการมีความสวยงามและสามารถสร้างความรู้สึกให้ผู้ชมประทับใจ ทั้งนี้เพราะการถ่ายภาพของสถานที่ท่องเที่ยวเน้นการใช้แสงธรรมชาติซึ่งสว่างสดใสอยู่แล้ว นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังต้องการให้ผู้ชมรู้สึกเหมือนได้มาท่องเที่ยวด้วยตัวเองด้วยการใช้มุมมองที่ทำให้ผู้ชมมองเห็นสถานที่ท่องเที่ยวในมุมที่แปลกตาและโดดเด่น เช่น ภาพมุมกว้างที่ทำให้เห็นทิวทัศน์ที่มีความสวยงามและความกว้างใหญ่ของตลาดน้ำห้วยหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในตอน “ครูเล็ก” หรือ ภาพระยะใกล้ที่ทำให้เห็นความน่ารักและแสนรู้ของควายไทยที่หมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย ในตอน “แม่ขวัญจิต” เป็นต้น

นอกจากนี้ ช่วงการสัมภาษณ์แขกรับเชิญ ผู้วิจัยก็เลือกมุมภาพที่สะท้อนความเป็นตัวตนของแขกรับเชิญ เช่น ในตอน “ครูเล็ก” ผู้วิจัยถ่ายทำที่โรงเรียนภัทรวิเศษมัธยมศึกษา ห้วยหิน ซึ่งเป็นสถานที่ที่แขกรับเชิญมีความตั้งใจผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพให้กับประเทศชาติ โดยเลือกมุมภาพให้เห็นพื้นที่สีเขียวและความสวยงามตามธรรมชาติ ส่วนตอน “แม่ขวัญจิต” ผู้วิจัยถ่ายทำที่บ้านของแขกรับเชิญซึ่งเป็นสถานที่ที่แขกรับเชิญใช้พักผ่อน ผีอกซ้อมการแสดง และผลิตผู้ที่มีสืบทอดการแสดงพื้นบ้าน โดยเลือกมุมภาพให้เห็นถึงความอบอุ่น เช่น รูปภาพบนฝาผนังบ้านที่เจ้าของบ้านประทับใจ

ความพึงพอใจในด้านติดต่อ พบว่า ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้ชมในด้านติดต่อในรายการตอน “แม่ขวัญจิต” มีมากกว่าตอน “ครูเล็ก” เพียงเล็กน้อยเท่านั้น ทั้งที่เนื้อหารายการทั้งสองตอนแตกต่างกันค่อนข้างมาก ทั้งในช่วงท่องเที่ยวซึ่งตอน “แม่ขวัญจิต” มีเนื้อหาและกิจกรรมที่หลากหลายกว่ารวมทั้งช่วงการสัมภาษณ์ก็มีภาพประกอบการบรรยายมากกว่าตอน “ครูเล็ก” อย่างไรก็ตาม ถึงผู้ชมจะรู้สึกว่าการติดต่อรายการตอน “แม่ขวัญจิต” ทำได้กระชับกว่าตอน “ครูเล็ก” แต่ผลการสำรวจพบว่า ค่าเฉลี่ยความ

พึงพอใจในด้านนี้ระหว่างสองตอนไม่แตกต่างกันมากนัก

ทั้งนี้ ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) พบว่า ผู้ชมที่สูงวัยชอบการลำดับภาพที่ทำให้เข้าใจเนื้อหา บางครั้งการตัดภาพอย่างรวดเร็วก็สามารถทำให้ผู้ชมที่สูงวัยรู้สึกสนุกมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ผู้ชมก็ยังไม่ชอบการตัดสลับภาพเร็วมากเกินไปเพราะทำให้ดูรายการไม่รู้เรื่องและไม่อยากรับชมรายการอีกต่อไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ว่าผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในการลำดับภาพที่กระชับไม่ยืดเยื้อ และแช่ภาพทิ้งไว้นานจนเกินไป อาจใช้การมีการลำดับภาพที่รวดเร็วมากขึ้นหากต้องการความสนุกสนานในบางจังหวะของช่วงรายการ แต่ไม่ควรตัดสลับภาพอย่างรวดเร็วตลอดตั้งแต่เริ่มต้นจนจบรายการ

2. ความพึงพอใจในด้านเนื้อหาในช่วงท่องเที่ยว

ข้อมูลจากกระบวนการก่อนการผลิตรายการโทรทัศน์ (Pre-Production) ที่ผู้วิจัยใช้แนวคิดการสื่อสารเชิงสุนทรียะ (Aesthetic Communication) เป็นกรอบการศึกษา ระบุว่า กิจกรรมเชิงสุนทรียะมีความหลากหลายเช่น การแสดงดนตรี อ่านบทกวีนิพนธ์ การอ่านนิทาน นวนิยาย ศิลปะการแสดง ฯลฯ ทั้งนี้ การทำกิจกรรมเชิงสุนทรียะสำหรับผู้สูงอายุนั้นจะส่งผลต่อสุขภาวะทั้งหมด 3 ด้าน คือด้านอารมณ์ ด้านทัศนคติ และด้านการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดนี้มาปรับใช้ในการสร้างสรรค์เนื้อหาในช่วงท่องเที่ยว โดยเปรียบเทียบท่องเที่ยวเป็นเสมือนการทำกิจกรรมเชิงสุนทรียะเนื่องจากการท่องเที่ยวสามารถสร้างเสริมสุขภาวะทั้ง 3 ด้านเช่นเดียวกับการทำกิจกรรมเชิงสุนทรียะ ได้แก่ ด้านอารมณ์ คือ ทำให้เกิดความรู้สึกเพลิดเพลินและผ่อนคลาย ด้านทัศนคติ คือช่วยปรับทัศนคติให้เป็นไปในเชิงบวก เช่น ภาควิชาใจในตนเองและเชื่อมั่นในตนเอง เมื่อได้เห็นตัวอย่างจากผู้สูงวัยที่สามารถทำกิจกรรมต่างๆ ระหว่างการท่องเที่ยวได้เองและด้านการพัฒนาศักยภาพของตนเอง คือ การเปิดประสบการณ์ใหม่และได้รับแรงบันดาลใจให้พัฒนาตัวเองในการทำกิจกรรมอื่นๆ ระหว่างการท่องเที่ยว ตลอดจนช่วยส่งเสริมให้ผู้สูงอายุอยากดูแลสุขภาพกายและใจอีกด้วย

ดังนั้น ในขั้นตอนการผลิตรายการโทรทัศน์ (Production) ช่วงท่องเที่ยวผู้วิจัยจึงเลือกสถานที่ท่องเที่ยว

ที่ผู้สูงอายุต้องสามารถเดินทางไปได้ เป็นที่นิยมในปัจจุบัน และมีเอกลักษณ์แตกต่างจากสถานที่ท่องเที่ยวทั่วไป นอกจากนี้ยังได้เน้นให้เห็นถึงความสะดวกในการเดินทาง โดยการแสดงแผนที่การเดินทางอย่างชัดเจน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้ชมรู้สึกพึงพอใจ โดยเมื่อพิจารณาจากผลการสำรวจพบว่าความพึงพอใจเนื้อหาช่วงการท่องเที่ยวในตอน “ครูเล็ก” และตอน “แม่ขวัญจิต” มีความแตกต่างกันไม่มากนัก และเป็นเนื้อหารายการที่ผู้ชมจำนวนไม่น้อยพึงพอใจมากที่สุด ผู้ชมให้เหตุผลว่า รู้สึกผ่อนคลายและสนุกสนานเมื่อชมรายการช่วงนี้ นอกจากนี้ ผู้ชมยังชื่นชอบการนำเสนอข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว รวมทั้งวิธีการนำเสนองานเดินทางที่ชัดเจนจนทำให้ผู้ชมรู้สึกอยากที่จะทำกิจกรรมต่างๆ และเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวตามที่รายการได้นำเสนอ

3. ความพึงพอใจด้านเนื้อหาในช่วงการสัมภาษณ์แขกรับเชิญ

ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจด้านเนื้อหาช่วงการสัมภาษณ์แขกรับเชิญส่งผลต่อทัศนคติที่ส่งเสริมการมีสุขภาวะในผู้สูงอายุ เหตุที่ผู้ชมสูงอายุพึงพอใจช่วงการสัมภาษณ์แขกรับเชิญและเกิดแรงบันดาลใจในการทำกิจกรรมเชิงสุนทรียะ เนื่องจากแขกรับเชิญอยู่ในวัยเดียวกัน บอกเล่าเรื่องราวที่เป็นประสบการณ์ที่ผ่านมามีความน่าสนใจและพูดถึงปัญหาทางด้านร่างกายและจิตใจที่ตนได้พบ ซึ่งสอดคล้องกับประสบการณ์ของผู้ชม เนื้อหาเหล่านี้ทำให้ผู้ชมรู้สึกว่า แขกรับเชิญผู้นั้นเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดและเข้าใจปัญหาของผู้ชมได้เป็นอย่างดี ดังนั้น ผู้ชมจึงสนใจวิธีการแก้ปัญหาของแขกรับเชิญ และเปิดใจในการรับฟังคำแนะนำในการดูแลสุขภาพกายและใจด้วยกิจกรรมเชิงสุนทรียะ ได้แก่กิจกรรมที่ใช้หรือได้รับแรงบันดาลใจจากองค์ประกอบทางศิลปะ

นอกจากนี้ การศึกษาพบว่า หากแขกรับเชิญถ่ายทอดคำแนะนำในการทำกิจกรรมเชิงสุนทรียะได้อย่างละเอียดเป็นขั้นเป็นตอน และให้เหตุผลในการทำกิจกรรม จะยิ่งทำให้ผู้ชมเกิดแรงบันดาลใจมากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกัน หากแขกรับเชิญสาธิตการทำกิจกรรมเชิงสุนทรียะนี้จริง

จะยิ่งเพิ่มความสนใจและความน่าเชื่อถือจนทำให้ผู้ชมที่สูงวัยอยากจะทำกิจกรรมตามหรือนำกิจกรรมเหล่านั้นมาประยุกต์เพื่อให้เข้ากับความคิดของตนเอง ดังนั้น เนื้อหาในช่วงสัมภาษณ์จึงมีความสำคัญมากกว่ารูปแบบที่นำเสนอ อย่างไรก็ตาม รูปแบบที่น่าสนใจก็จะช่วยให้ผู้ชมติดตามเนื้อหาได้ง่าย ทั้งยังมีส่วนช่วยให้ผู้ชมเข้าใจเนื้อหาและกระตุ้นให้เกิดแรงบันดาลใจยิ่งขึ้น เช่น การพิมพ์ข้อความเน้นคำสำคัญที่แขกรับเชิญกล่าวถึงและหยุดภาพที่แขกรับเชิญเพื่อให้เห็นถ้อยคำดังกล่าวเด่นชัด หรือ การมีภาพกิจกรรมสุนทรียะที่แขกรับเชิญพูดถึงประกอบการสัมภาษณ์เพื่อให้ผู้ชมเห็นตัวอย่างเป็นต้น

4. ความพึงพอใจด้านพิธีกร

การศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้ชมต่อพิธีกรของรายการทั้งสองตอนสูงกว่าค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในด้านอื่นๆ ในตอนเดียวกัน โดยผู้ชมระบุว่า ชอบพิธีกรเพราะเป็นผู้ที่ใช้ภาษาไทยถูกต้องชัดเจน มีการแสดงออกที่นอบน้อม ให้เกียรติแขกรับเชิญ และตั้งคำถามได้เป็นอย่างดีทำให้ผู้ชมได้รับความรู้ขณะเดียวกัน การที่พิธีกรสามารถพูดคุยกับแขกรับเชิญได้อย่างเป็นกันเองก็ทำให้ผู้ชมได้รับความสนุกสนาน ความพึงพอใจต่อพิธีกรนั้นมีนัยยะสำคัญคือ ผู้ชมที่สูงวัยใส่ใจกับพิธีกรรายการอย่างมาก และชื่นชอบพิธีกรที่ใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง รู้จักกาลเทศะและมีความนอบน้อมเมื่อพูดคุยกับผู้ใหญ่ นอกจากนี้ ผู้ชมเห็นว่า บุคลิกของพิธีกรที่แตกต่างกัน สามารถทำให้รายการมีรูปแบบที่แตกต่างกันได้

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจะอภิปรายเพิ่มเติมโดยใช้แนวคิดการใช้ประโยชน์จากสื่อเพื่อสนองความพึงพอใจ ทั้งนี้ Blumler และ Gurevitch (1974 อ้างถึงในกาญจนา แก้วเทพ, 2545) อธิบายว่า กระบวนการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อเป็นการศึกษาเกี่ยวกับ (1) สภาพแวดล้อมทางสังคมและสภาพจิตใจ ที่มีผลต่อ (2) ความต้องการของบุคคล ซึ่งนำไปสู่ (3) การคาดคะเนเกี่ยวกับ (4) สื่อและที่มาของสาร ซึ่งการคาดคะเนนี้นำไปสู่ (5) ความแตกต่างในการใช้สื่อ และพฤติกรรมการเปิดรับ

ของแต่ละบุคคล ยังให้เกิด (6) ความพึงพอใจที่ได้รับสื่อจากสื่อ และ (7) ผลอื่นๆ ที่บางครั้งมิได้เกิดจากการใช้สื่อ ก็จะต่างกันไปด้วย

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ดังนั้น ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ชมจึงมีความคล้ายคลึงกัน ส่งผลให้ความพึงพอใจต่อด้านต่างๆ ของรายการ “รุ่นใหญ่ หัวใจศิลป์” เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

นอกจากนี้ ผลการสำรวจความพึงพอใจทำให้ทราบความต้องการและแรงจูงใจของผู้ชมที่สูงวัย คือการให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพกายและใจ เมื่อผู้ชมสูงวัยต้องการเปิดรับและมองหาข้อมูลที่จะช่วยส่งเสริมสุขภาพให้กับตนเองอยู่แล้ว จึงมีความพึงพอใจเนื้อหาช่วงการสัมภาษณ์แขกรับเชิญตอน “ครูเล็ก” ที่ผู้ชมแสดงความพึงพอใจต่อคำแนะนำของแขกรับเชิญเรื่องการดูแลสุขภาพกายและใจ ทั้งยังแสดงความเห็นเชิงบวกต่อการใช้กิจกรรมเชิงสุนทรีย์ เช่น การร้องเพลงไทยเดิม ที่แขกรับเชิญนำเสนออย่างละเอียด และมีเหตุผลสนับสนุนว่าสามารถให้ประโยชน์ต่อสุขภาพกายและใจของผู้ชมได้ โดยกล่าวว่า เป็นกิจกรรมที่แขกรับเชิญทำและเกิดผลดีต่อสุขภาพของตนจริง ดังนั้น ผู้ชมจึงเชื่อถือและเกิดแรงบันดาลใจในการทำกิจกรรมดังกล่าว

ผู้วิจัยพบว่า การสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ที่นำเสนอกิจกรรมเชิงสุนทรีย์เพื่อส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุต้องนำเสนอเนื้อหาที่มีความน่าเชื่อถือ โดยมีผลรองรับข้อมูลที่การนำเสนอและเป็นเนื้อหาที่แก้ไขปัญหาให้กับผู้ชมที่สูงวัยได้ เนื้อหาดังกล่าวจะทำให้ผู้ชมสนใจรับชมรายการยิ่งขึ้น ขณะเดียวกัน รูปแบบการนำเสนอก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้ชมสนใจและอยากติดตามรายการจนจบ ซึ่งในงานวิจัยนี้ได้ใช้ช่วงท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ชม

Blumler (อ้างถึงใน ชูศักดิ์ เอื้องโชคชัย, 2552) ยังได้จำแนกความพึงพอใจออกเป็น 4 มิติ ดังนี้

(1) ความเพลิดเพลิน (Diversions) ซึ่งออกมาในรูปแบบของการใช้สื่อเพื่อหลบหนีปัญหา เพื่อหลีกหนีจากงานประจำ และเพื่อผ่อนคลายอารมณ์ เป็นต้น

(2) มนุษยสัมพันธ์ (Personal Relations) เช่น ใช้สื่อเพื่อให้มีเรื่องราวไปพูดคุยกับผู้อื่นหรือเพื่อให้มีโอกาสได้ใช้เวลาอยู่ร่วมกับคนในครอบครัว เป็นต้น

(3) เอกลักษณะของปัจเจกบุคคล (Personal Identity) ได้แก่ การอ้างอิงบุคคล (Personal Reference) การค้นหาความจริง (Reality Exploration) และเพื่อให้ได้ข้อมูลมาเป็นแรงเสริมย้ำความเชื่อของตน เป็นต้น

(4) รั้วเหตุการณ์ (Surveillance) เพื่อประโยชน์ในการติดตามข่าวสาร รู้ทันสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยผู้รับสารมีความต้องการในการเป็นบุคคลที่ทันสมัยรับสารอยู่เสมอ

การวิเคราะห์ผลการสำรวจทัศนคติและความพึงพอใจต่อรายการ “รุ่นใหญ่ หัวใจศิลป์” ในตอน “ครูเล็ก” พบว่า ผู้ชมมีความพึงพอใจต่อรายการทั้ง 4 มิติ แต่มิติที่โดดเด่นคือเอกลักษณะของปัจเจกบุคคล เพราะแขกรับเชิญให้คำแนะนำซึ่งผู้ชมสามารถนำไปอ้างอิงได้ ทั้งยังได้รับข้อมูลที่เป็แรงเสริมความเชื่อของตนด้วย ส่วนมิติความพึงพอใจที่โดดเด่นในตอน “แม่ขวัญจิต” คือ ความเพลิดเพลิน โดยผู้ชมได้รับความเพลิดเพลินและผ่อนคลายจากการชมช่วงการท่องเที่ยวและช่วงการสัมภาษณ์ เมื่อเปรียบเทียบผลสำรวจความพึงพอใจด้านต่างๆ ของทั้งสองตอน พบว่า ผลสำรวจตอน “แม่ขวัญจิต” มีมากกว่าตอน “ครูเล็ก” เพียงเล็กน้อย

เมื่อพิจารณาความแตกต่างในแต่ละประเด็น พบว่า ผู้ชมมีความพึงพอใจต่อเนื้อหาช่วงการสัมภาษณ์แขกรับเชิญในตอน “ครูเล็ก” มากกว่าตอน “แม่ขวัญจิต” เนื่องจากผู้ชมชื่นชอบแขกรับเชิญที่มีความรู้รอบด้าน มีประวัติที่น่าสนใจ และสามารถอธิบายคำตอบได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล ทั้งยังนำเสนอรายละเอียดได้อย่างชัดเจนเมื่อแนะนำกิจกรรมเชิงสุนทรีย์ ขณะเดียวกันก็สามารถชักชวนผู้ชมได้อย่างน่าเชื่อถือด้วยการเล่าประสบการณ์ที่ตนเองได้ทำกิจกรรมแล้วได้รับประโยชน์ นอกจากนี้ บุคลิกของแขกรับเชิญก็ทำให้ผู้ชมเชื่อถือ เพราะเป็นผู้สูงอายุที่ดูแลตัวเองเป็นอย่างดี ในขณะเดียวกัน เมื่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างพิธีกร แขกรับเชิญก็จะให้ความเป็นกันเองและผ่อนคลายตามประเด็นที่ได้พูดคุย ผู้ชมจึงเกิดความประทับใจ

ผู้ชมยังแสดงความพึงพอใจต่อเนื่องหาช่วงการสัมภาษณ์ แยกกับเชิญในตอน “แม่ขวัญจิต” เนื่องจากได้รับความรู้เรื่อง ศิลปะเพลงพื้นบ้าน ทั้งยังรู้สึกเพลิดเพลินใจเพราะแขกกับเชิญมีบุคลิกที่เป็นมิตร พูดคุยอย่างเป็นกันเอง อย่างไรก็ตาม ผู้ชมไม่ได้รับคำแนะนำด้านกิจกรรมเชิงสุนทรียะและการ ดูตนเองทั้งสุขภาพกายและใจอย่างชัดเจน เนื่องจากแขก รับเชิญไม่ได้ให้รายละเอียดและให้เหตุผลในการนำเสนอ มากพอ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า เมื่อใดก็ตามที่แขกกับเชิญ ไม่ได้อธิบายการดูตนเองทั้งสุขภาพกายและใจ รวมไปถึง การแนะนำกิจกรรมเชิงสุนทรียะอย่างชัดเจน ซึ่งเป็น ปัจจัยสำคัญต่อทัศนคติที่ส่งเสริมการมีสุขภาวะในผู้สูง อายุ ผู้ผลิตรายการจึงมีหน้าที่ในการเพิ่มเติมเนื้อหาส่วน ที่เป็นหัวใจ ด้วยการนำเสนอและให้เหตุผลประกอบ รายละเอียดที่น่าเชื่อถือ โดยสรุป ผู้วิจัยพบว่า หากแขก กับเชิญเป็นผู้ที่มีชื่อเสียง มีประวัติชีวิตที่น่าสนใจ เข้าใจ ปัญหาของผู้สูงวัย และรู้สึกพึงพอใจเมื่อตนเองก้าวเข้าสู่ ช่วงวัยที่สูงอายุ มีบุคลิกที่น่าเชื่อถือ รวมไปถึงได้ทำกิจกรรม เชิงสุนทรียะอยู่แล้วและเห็นถึงประโยชน์การทำกิจกรรม เชิงสุนทรียะ ก็จะทำให้ผู้ชมที่ผู้สูงวัยมีทัศนคติที่ส่งเสริม การมีสุขภาวะในตนเองได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ผู้วิจัยเกี่ยวกับการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับผู้สูงอายุ สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากขั้นที่ 1 ก่อนการ ผลิตรายการโทรทัศน์ (Pre-Production) คือ ผู้สูงอายุต้องการ รายการโทรทัศน์ที่นำเสนอความรู้ด้านสุขภาพ และมีความพึงพอใจรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอเนื้อหา ด้านการท่องเที่ยว มาใช้ต่อยอดในการสร้างสรรค์รูปแบบ และเนื้อหารายการโทรทัศน์ เพื่อให้เกิดประโยชน์และ แรงบันดาลใจสำหรับผู้สูงอายุ

2. ผู้วิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมเชิงสุนทรียะเพื่อผู้สูงอายุ ควรตระหนักว่า หากผู้สูงอายุเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้ รับจากการทำกิจกรรมเชิงสุนทรียะอย่างชัดเจน ไม่ว่าจะ เป็นคำแนะนำจากบุคคลที่น่าเชื่อถือ การเห็นตัวอย่าง จากบุคคลที่ได้รับประโยชน์จากการทำกิจกรรมเชิง สุนทรียะ หรือข้อมูลการอ้างอิงที่น่าเชื่อถือ จะส่งผลให้

ผู้สูงอายุสามารถก้าวผ่านปัญหาด้านความถนัด และการ ไม่มีประสบการณ์ให้หันมาทำกิจกรรมเชิงสุนทรียะได้

3. ผู้วิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาวะสำหรับผู้สูงอายุสามารถนำองค์ความรู้ไปศึกษาต่อยอดในการ สร้างสรรค์รูปแบบกิจกรรมที่จะช่วยแก้ปัญหา บำบัด หรือ ส่งเสริมสุขภาวะสำหรับผู้สูงอายุ พร้อมทั้งตระหนักว่า การทำกิจกรรมเชิงสุนทรียะเป็นสิ่งสำคัญเพราะผู้ที่ ทำกิจกรรมเชิงสุนทรียะจะมองเห็นคุณค่าในตนเอง และมีความพึงพอใจในการดำเนินชีวิตของตนเอง

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- เจียรนัย ทรงชัยกุล. (2546). การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในสังคมไทยด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชูศักดิ์ เอื้องโชคชัย. (2552). การสร้างสรรค์ละครแบบมีส่วนร่วมเพื่อสุขภาวะของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาสื่อสารการแสดง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉรินันท์ อนวัชศิริวงศ์. (2547). สุนทรียนิเทศศาสตร์: เอกภาคในทวิภาคแห่งองค์ความรู้การสื่อสารใน สุนทรียนิเทศศาสตร์ การศึกษาการสื่อสารการแสดงและสื่อจินตคติ. กรุงเทพฯ: โครงการพัฒนาองค์ความรู้ในนิเทศศาสตร์ตะวันออก ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดงคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2551). บทโทรทัศน์ เขียนอย่างไรให้เป็นมือโปร. กรุงเทพฯ : โครงการสุนทรียนิเทศศาสตร์ ภาควิชาวาทวิทยา และสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชรระ แววุฒินันท์. (2548). เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์วิชานิเทศศาสตร์ หน่วยที่ 6-10. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมมาตร คงชื่นสิน. (2539). การเปิดรับและความต้องการรายการโทรทัศน์ของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท สาขาการประชาสัมพันธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอกพล จันทร์สถิตย์พร. การประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร.

ภาษาอังกฤษ

- Berlo, David K. (1960). **The Process of Communication: An Introduction to Theory and Practice**. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Diener, E. (1984). Subjective well-being. **Psychological Bulletin**, 95(3), 542-575
- Diener, E., & Ryan, K. (2009). Subjective well-being: a general overview. **South African Journal of Psychology**, 39(4), 391-406.